

AB'İN VAROLUŞ KRİZİ

23.03.2017

AB Haber (22 Mart 2017)

AB 60 yıllık siyasi, ekonomik ve askeri tarihinin en zor döneminden geçerken, birliğin varlığı, devamı ve geleceği gibi konular AB üyesi ülkeler arasında tartışılmaya devam ediyor.

İngilterenin 23 Haziran 2016da yapılan referandumla, ülkenin Avrupa Birliğinden (AB) çıkışı anlamına gelen Brexit sürecini başlatması ve son dönemde AB genelinde aşırı sağcı popülist partilerin giderek güç kazanması, birliğin mevcut yapısı ve işleyişine yönelik eleştiriler ve bu alandaki reform arayışlarının ötesinde, bir bütün olarak ABnin geleceğinin sorgulandığı tartışmalara yol açtı.

İkinci Dünya Savaşının ardından şekillenen uluslararası dengeler çerçevesinde dünyanın en önemli entegrasyon projelerinden birini temsil eden AB, uzunca bir süredir aşırı sağcı ve popülist hareketlerin yükselişe geçmesi, mülteci krizi, ekonomik sorunlar ve Doğu Avrupada yükselen Rusya tehdidi gibi meselelerle meşgul durumdaydı. Bu bağlamda İngilterenin ABden ayrılma kararı, birlik içerisinde büyük bir kırılmaya yol açtı. Yapısal ve kronik sorunlarını aşmakta başarılı olamayan ve bu süreçte ilk kez üye ülkelerinden birinin ayrılma kararıyla yüz yüze kalan ABnin, mevcut küresel belirsizlik ortamında varlığını nasıl idame ettireceği merak konusu.

Mülteci krizi AByi böldü

Brexitin yanı sıra, AB içinde tartışmalara neden olan diğer bir önemli konu da, yaklaşık iki yıldır güncelliğini korumaya devam eden ve Almanyanın öncülüğünde AB içerisinde kabul gören sığınmacılara yönelik politikalar oldu. Avrupaya gelen mültecilerin kabulü ve AB üyesi ülkeler arasında paylaşılmasını kapsayan bu mülteci politikaları, AB üyesi ülkeler tarafından yoğun şekilde eleştiriye tabi tutuldu.

Avusturyanın mülteci geçişlerini engellemek için Slovenya ve Macaristanla sınırlarını kapatması üzerine, AB üyesi Balkan ülkeleri de aynı şekilde sınırlarını mültecilere ve mülteci geçişine kapatma kararı aldı. Ayrıca Çekya, Macaristan, Polonya ve Slovakya, üye ülkelerin sığınmacı almasını zorunlu kılan Brükselin aksine mülteci kabul etmeyeceklerini duyururken, AByi ve diğer üyeleri mülteci politikalarını değiştirmeye zorladı.

Aynı şekilde, sığınmacı karşıtı açıklamalarıyla tanınan ve AB içerisinde otokratik eğilim göstermekle suçlanan Macaristan Başbakanı Victor Orbanın yanı sıra, AB kararlarını reddeden Polonya da AB Komisyonunun ağır eleştirilerine maruz kalmasına rağmen Brüksele karşı tavrını değiştirmedii.

ABnin önemli ülkelerinden İtalyada da artan AB karşıtlığı, kendisini 5 Aralık 2016da yapılan anayasa referandumunda gösterdi. Aşırı sağcı ve popülist partilerin, anayasa referandumunu AB

referandumu şeklinde lanse etmeleri, AB yanlısı olarak bilinen dönemin İtalya Başbakanı Matteo Renzi'nin referandumu kaybederek istifa etmesine sebep oldu. İtalyada yaşanan bu gelişme ise AB uzmanları tarafından, İtalyanların AB yanlısı politikaları reddetmesi olarak değerlendirildi.

AB içerisinde gözlemlenen bir diğer önemli unsur olarak, değişen küresel dengelerin etkisiyle ve özellikle son on yılda yaşanan büyük krizler sonucunda AB'nin başta siyasi ve ekonomik olarak istikrarsızlaşması ve kendisini tanımladığı demokrasi, insan hak ve hürriyetleri gibi kurucu değerlerinden uzaklaşması gösterilebilir.

Gitgide demokratik değerlerle bağdaşmayan pragmatist bir reel-politik anlayışı benimsemesi bir yandan AB'yi kendi içinde bir ikileme düşürürken, diğer yandan AB üyesi ülkelerdeki aşırı sağcı popülist partilerin taban kazanmasına sebep olarak, şimdiye kadar marjinal sayılan bu tür parti ve hareketleri artık AB'nin bir gerçeği haline getirdi.

Neredeyse bütün AB üyesi ülkelerde mevcut olan bu tür aşırı sağcı popülist ve AB karşıtı partiler arasında öne çıkan Danimarka Halk Partisi, Almanya için Alternatif, Hollanda Özgürlük Partisi, Fransız Ulusal Cephe, İtalyan 5 Yıldız Hareketi ve Kuzey Ligi, Avusturya Özgürlük Partisi, İsveç Demokratları ve Macar Jobbik Partisi. Aşırı sağcı, popülist, İslam ve göçmen karşıtı bu partiler artık üye ülkelerin iç ve dış politikalarını doğrudan etkileyebiliyorlar.

Tüm bunların yanı sıra, AB'nin karar mekanizmalarını sorgulanmasına sebep olan bir diğer gelişme de AB ve Kanada arasındaki serbest ticaret anlaşması CETAnın, Belçikanın 3,5 milyonluk nüfusa sahip Valonya bölgesinin muhalefeti nedeniyle, uzun uğraşlar sonucu imzalanabilmesi oldu. Ayrıca AB içerisinde tartışılmaya devam eden, ABD ile yapılması istenen Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığının (TTIP) geleceği de hâlâ belirsizliğini koruyor.

AB'nin geleceğine ilişkin beş senaryo

AB'nin karşı karşıya olduğu varoluş meselesini ortaya koyan en önemli gelişme ise AB Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker'in hazırladığı ve 1 Martta yayınladığı Beyaz Kitap belgesi oldu.

Belgede, birliği ilgilendiren iç ve dış faktörler dikkate alınarak AB'nin yola nasıl devam etmesi gerektiği üzerine beş farklı senaryo tanıtıldı. 25 Martta bir araya gelecek AB liderleri ise birliğin varlığını devam ettirebilmesi için Juncker tarafından hazırlanan beş senaryoyu inceleyecek.

27 üyeli birleşik bir Avrupanın kendi kaderini şekillendirmesi ve kendi geleceği için bir vizyon geliştirmesi gerektiği belirtilen belgedeki senaryolarda da, AB'nin mevcut siyasi ve ekonomik yapılarla devam etmesinin zor olduğuna vurgu yapılarak, AB'nin varlığını idame ettirmek için birliği bir arada tutacak yeni bir vizyon geliştirmesi gerektiği ve bu çerçevede reform ve düzenlemelerin yapılmasının elzem olduğu ifade ediliyor.

Yeni lider Almanya mı?

Brexit aynı zamanda AB içerisindeki siyasal dengeleri de etkileyerek İngiltere, Fransa ve Almanyadan oluşan ve AB'nin liderliğini ve taşıyıcı gücünü meydana getiren troykanın dağılmasına sebep oldu. Bu durum, AB içinde ekonomik ve siyasi anlamda önemli bir konuma sahip Almanyayı lider ülke olarak öne çıkarırken, yeni dönemde AB'nin liderliği nasıl şekillenecek sorusunu da gündeme getirdi.

İngilterenin birlikten ayrılma kararının haricinde, Fransa'nın da ekonomik anlamda yaşadığı sıkıntılar ve ülkenin cumhurbaşkanlığı seçimleri arifesinde oluşu, AB'nin siyasi ve ekonomik anlamdaki en istikrarlı ülkesi konumundaki Almanyayı, AB liderliğini üstlenmeye iten en önemli

faktörlerin başında geliyor.

Almanyanın Avrupaya liderlik yapma eğiliminin tarihsel kökleri olduğu ve uzun zamandır bu liderliği kabul ettirmeyi hedeflediği biliniyor. Birlik içindeki bazı ülkelerin muhalefetine rağmen, Brexitin sağladığı koşullar Almanyayı ABnin de facto lideri konumuna getirmiş durumda. Başbakan Angela Merkel Almanyanın ABnin zayıflaması sonucunda ulaştığı pozisyonla, AByi bir arada tutmak ve Almanyanın liderliğini konsolide etmek için yoğun bir çaba içinde. Merkel, Brexitin ardından yaptığı açıklamalarda ABnin devam etmesi gerektiğini belirterek, bunun için AB üyesi ülkelerin öncelikle ekonomik anlamda rekabet kabiliyetinin artırılması, daha fazla istihdam sağlanması ve ekonomik büyümenin sürdürülmesi gerektiğine dikkati çekmişti.

Almanya Dışişleri Bakanı Sigmar Gabriel de 27 Ocakta dışişleri bakanlığı görevini devralmasından sonra, Almanyanın AB içinde sahip olduğu lider ülke konumuna paralel olarak, başta Fransa olmak üzere, Avusturya, İtalya ve Polonyayı ziyaret ederek, ABnin varlığını nasıl idame ettireceği konusunda görüşmelerde bulundu.

Rusya tehdidi artarak devam ediyor

2004 yılında birliğe kabul ettiği eski Doğu Bloku ülkeleri olan Estonya, Letonya, Litvanya, Polonya, Slovakya, Slovenya, Çekya ve Macaristan ile AB, Soğuk Savaş döneminde en önemli rakibi olan Rusya ile komşu haline gelmişti. AByi siyasi, ekonomik ve askeri açıdan son dönemde etkileyen en önemli unsurlardan birisi de Şubat 2014ten beri devam etmekte olan Ukrayna krizi ve AB üzerinde giderek artan Rusya tehdidi.

Rusyanın Kırımı ilhak etmesi ile AB içerisinde başlayan güvenlik merkezli tartışmalarda, ABD ve NATOya rağmen birliğin, başta Rusya ile sınırı olan üyeler olmak üzere, olası bir savaş ihtimalinde Batı Avrupanın güvenliği konusunda yetersiz olduğu gerçeği birçok defa dile getirildi.

ABDde başkan seçilen Donald Trumpın ABDnin NATO harcamalarında kısıntıya gideceğini belirtmesi de, ABnin güvenlik alanındaki endişelerini artırırken, AByi NATOya yeni alternatifler oluşturma yolunda zorlayan etkenler arasında.

ABnin geleceği belirsiz

AB 60 yıllık siyasi, ekonomik ve askeri tarihinin en zor döneminden geçerken, birliğin varlığı, devamı ve geleceği gibi konular, AB üyesi ülkeler arasında tartışılmaya devam ediyor.

ABnin nüfus ve ekonomik ağırlığının giderek azaldığı, bu çerçevede 2060 yılında AB üyesi hiçbir ülkenin tek başına dünya nüfusunun yüzde 1ini dahi teşkil etmeyeceği, birlik içerisinde yapılan son görüşmelerde değerlendirilen konular arasında yer alıyor.

Öte yandan, birliğin en önemli üyelerinden İngilterenin ABden ayrılma kararının, diğer üye ülkeleri de aynı istikamette adımlar atma konusunda cesaretlendireceği ihtimali de, birliğin geleceğine ilişkin tartışmalarda sıkça dile getirilen bir endişe. Nitekim bu durum, birçok açıdan sıkıntı içinde olan AByi kendi içinde birliği korumak adına yeni bir vizyon yaratmaya ve varlığını devam ettirmek için mevcut siyasi sistemini reforma tabi tutmaya zorluyor.

Mevcut yapısıyla artık varlığını koruyamayacağı AB Komisyonu tarafından da kabul edilen ABnin, önümüzdeki dönemde başlıca hedefi siyasi ve ekonomik gelişme ve birliğin büyümesi gibi konular değil, birliğin varlığını koruması ve dağılmasını engelleyici önlemlerin alınması olacak.

Uğur Çil-Ajanslar-Alemihaber

Kaynak/Source: